

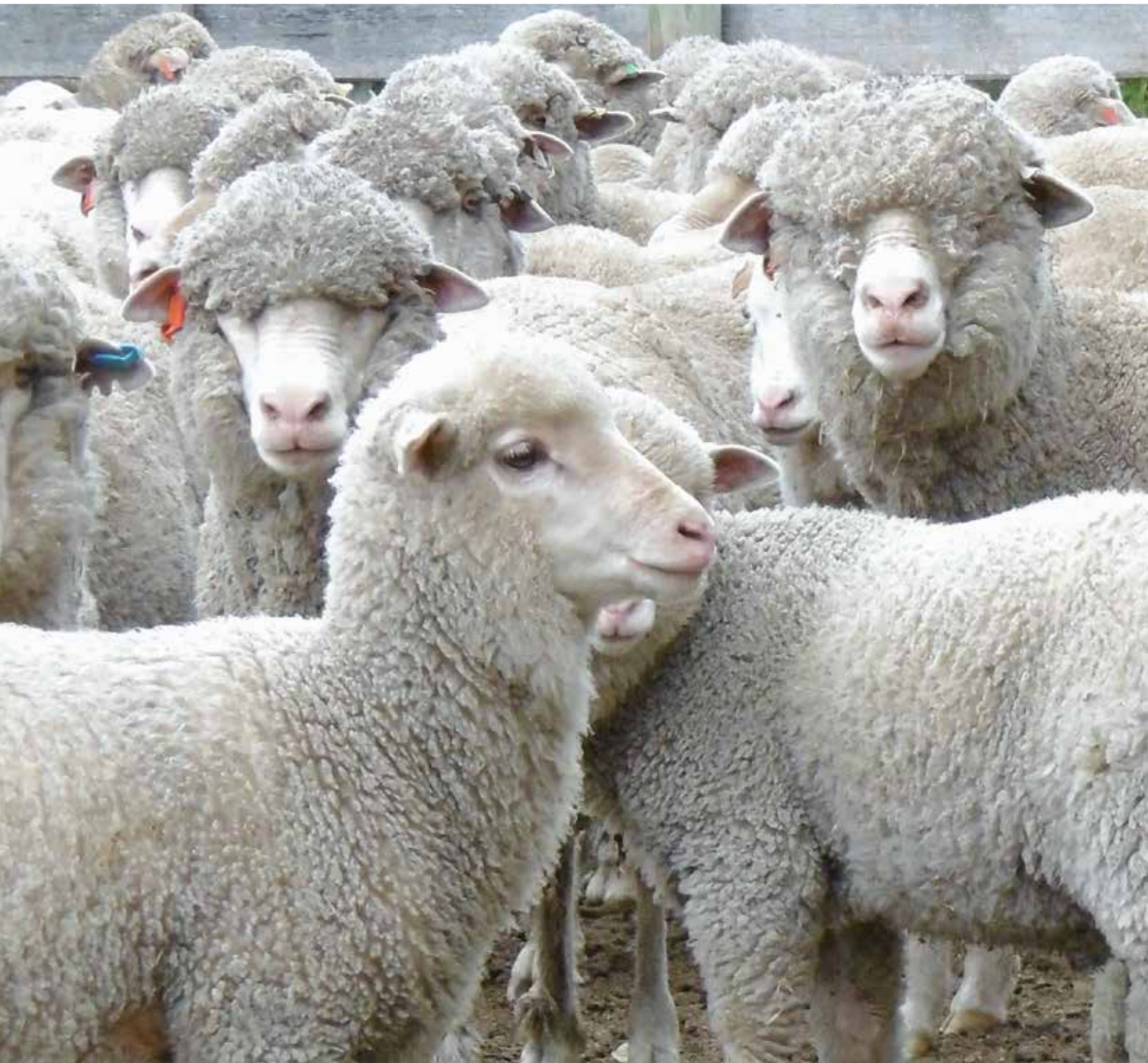


Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés

A gyapjúról Magyarországon
és Ausztráliában

Az elmúlt években a hazai gyapjútermelés 3600–3800 tonnát tett ki éves szinten (zsíros gyapjúban számolva). Ebből a finomabb hányadot könnyebben, a durva gyapjút nehezebben lehetett és lehet értékesíteni.

Szerkeszti
a szerkesztőbizottság
26. évfolyam
2017/12



A szerkesztőbizottság tagjai: **Bátor Árpád**, a Juh Terméktanács elnöke, **Dr. Jávor András**, egyetemi tanár, elnökségi tag, **Dr. Kukovics Sándor**, ügyvezető igazgató, Juh Terméktanács, **Dr. Békési Gyula**, **Dr. Mucsi Imre**, egyetemi tanár, Szerkesztette: **Avar László**

A gyapjúról Magyarországon és Ausztráliában

A 2017-es karácsonyi bárány szállítási szezon Magyarországon lassan a végéhez közeledik, és a juhhús piac folyamatait elemeztük a Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés 2017. novemberi számában, ezért, a mostani számban a gyapjúpiac folyamatairól igyekszünk egy összefoglaló áttekintést adni a hazai juhszektor szereplői részére.

A gyapjú és Magyarország

Nagy árhullámzás következett be az utóbbi két évben (2016–2017). Előbb az átlag felvásárlási ár a 450 Ft/kg nyers gyapjú szintet is elérte, majd hetek alatt ez az ár összeomlott, és alig több mint a felére esett vissza. Ennek okait az itt működő kínai gyapjufelvásárlási érdekeltségek tevékenységében lehet megtalálni: felverni az árat, elhódítani a termelőket a többi felvásárlótól, majd a piac birtokában lenyomni az árat és lenyelni a lehetséges ár-többletet a termelők elől.

Az elmúlt években a hazai gyapjútermelés 3600–3800 tonnát tett ki éves szinten (zsiros gyapjúban számolva). Ebből a finomabb hányadot könnyebben, a durva gyapjút nehezebben lehetett és lehet értékesíteni. Nem az elmúlt évek haza felvásárlási árait kívánjuk elemezni, hanem a világpiacra meghatározó versenytársak adataira kívánjuk felhívni a figyelmet, és arra a folyamatra, ami a piacon megfigyelhető.

Kettős képet figyelhetünk meg a magyar és az ausztrál gyapjú termelő és forgalmazó szektor folyamataiban. A magyar gyapjufeldolgozó ágazat nemcsak összeomlott a rendszerváltozás viharában az 1990-es évek közepére, de az évtized végére a megmaradt hozzáadott értéket jelentő mosodák is megszűntek. Ezzel a hazai gyapjú gyarmatárúvá vált, és nyers állapotban, legfeljebb válogatva és bálázva kerül az export piacokra. Ezen belül meghatározóak a Kinába irányuló szállításaink, még akkor is, ha a magyar nyersgyapjú esetenként nyugat Európán keresztül jut el a kínai piacra.

Ezen a jelenleg prémium piacon az ott előállított hazai áruval, és az oda szállított, meghatározóan ausztrál, új-zélandi mosott gyapjával vagyunk versenyben – a többi beszállító e kettőhöz képest elenyésző jelentő-

ségű. Tekintettel arra, hogy a gyapjú piacot részben a kínai kereslet és részben az ausztrál eladható mennyiség határozza meg, érdemes megvizsgálnunk, milyen árak várhatóak a következő időszakban.

A Juh Terméktanács már 2013-ban kidolgozta azt a marketing programját, amelyet a küldött közgyűlés 2014. év elején el is fogadott, és amelyben az egyes rész ágazatokra vonatkozóan konkrét terveket fektetett le. Ennek része a gyapjú kereskedelem segítése, a termelők információval való ellátása is. Ez magába foglalja a gyapjúval és kereskedelmével kapcsolatos információkért felelős munkacsoport létrehozását és működtetését is. Bár a program hatályban van, alkalmazása még nem tudott a mindennapi gyakorlatba bekerülni, jöllehet, az ausztrál minta előtűnik áll.

Ma az ausztrál gyapjúipar az AWEX-en keresztül kezeli saját ügyeit egy önszabályozott marketing környezetben, kormányzati beavatkozástól mentesen. Az iparág önszabályozásának sikeres irányítása az AWEX tevékenységének irányára, tagságára és szervezeti felépítésére alapul.

Az AWEX tagsága évről évre képviseli az elsődleges gyapjú kereskedelmet, amely magába foglalja a gyapjúkereskedőket, az exportőröket, a magánkereskedelmi szervezeteket, a feldolgozókat, a gyapjútermelőket és szervezeteket. Az AWEX tanácsa képviseli az egyes tagsági osztályokat, és felelős a stratégiák és politikák meghatározásáért a funkciók megvalósításával kapcsolatban.

A szerepének betöltése céljából az AWEX az érdekelt felek javát szolgálja, szolgáltatáso-



Ausztrál finom gyapjas merinó anyajuhok

Ausztrália a gyapjú és a juh hazája

1993 decemberében az ausztrál parlament olyan jogszabályt fogadott el, amely előírta, hogy az akkori törvényes gyapjúmarketing-hatóság – az Ausztrál Gyapjú Részvénytársaság –, elveszíti a gyapjú forgalmazási szabályainak az ausztrál gyapjúiparban való kezelési jogát. Válaszul az ausztráliai gyapjúszerzők és -kereskedők képviselői az ausztrál gyapjú információs szervezetet (AWEX) nyilvános társaságként létrehozták, amely garanciát biztosított az ausztrál gyapjúipar gyapjúkereskedelmének kezelésére és szervezésére, elemzésére. Az „Australian Wool Exchange” 1994 februárjában kezdte meg működését.

kat és funkciókat nyújtva a gyapjú hatékony és pontos kereskedelméhez Ausztráliában. Néhány ilyen szolgáltatás és funkció:

- a) figyelemmel kíséri és kezeli az Ausztráliában elfogadott kereskedelmi szabályokat;
- b) kezeli a gyapjúipari önszabályozást, a vevő és eladó tagjai közötti gyapjúkereskedelmre vonatkozó üzleti szabályok keretén belül;
- c) fenntartja az elismert szabványok és gyakorlati kódexek előírásait;
- d) az értékesítés előtti és az értékesítés utáni piaci információkkal látja el tagjait.

Az AWEX számos ausztrál gyapjúpiaci mutatót tart fenn. Ezek alapját a gyapjú típusokból álló előre meghatározott tételek

árai adják, amelyeket az egyes értékesítési napokon számítanak ki és amelyeket egy sor előfizetési jelentésen keresztül tesznek közzé. A mutatók a gyapjúpiac jelenlegi és korábbi szintjeivel kapcsolatos gazdasági kifejezések. Néhány AWEX mutatót használnak a származékos gyapjúkereskedelem alapjául.

Az elsődleges gyapjúpiaci mutató az AWEX keleti piaci mutatója (AWEX-EMI), amit három regionális piaci mutató (északi, nyugati és déli) is segít. Az egyes regionális értékesítési napokon egy sor almutatószám értéket is kiadnak, mint például a mikron ár útmutató (Micron Price Guides, MPG). Az összes mutatót tiszta gyapjú kilogrammonként ausztrál dollár centekben fejezik ki az alábbi hozamokkal:

– Merinó/Crossbred gyapjú ár mikron útmutató (16,5–32,0 mikron): Schlumberger száraz anyag érték 1% zsirtartalommal (1% TFM);



Ausztrál nyírás és válogatás

– Merinó kártolási mutató (MC): mosott, tisztított, szárított ausztrál gyapjú 17%-os víztartalommal.

– AWEX-EMI: Az előállított gyapjú mennyiség 89%-nál Schlumberger száraz anyag értéket

(1% TFM), a fennmaradó rész esetében mosott, tisztított, szárított ausztrál gyapjú 17%-os víztartalommal módszert alkalmaznak.

A juhszektor és a gyapjútermelés jelenlegi helyzete

Az Australian Wool Innovation Limited (AWI) és a Meat & Livestock Australia (MLA) közös felmérésen és statisztikai modelleken alapuló előrejelzése szerint (2017. december 7.) az ausztrál zsíros gyapjú termelése jelentős változáson ment keresztül az utóbbi évtizedekben (1. táblázat). A létszám kevesebb mint felére esett vissza az utóbbi másfél évtizedben, és ennek következtében a bruttó zsírosgyapjú termelés is jelentősen csökkent. Ezzel együtt meg kell jegyeznünk, hogy az átlagos nyírósúly meglehetősen stabilnak tekinthető, ami még kisebb növekedést is mutat.

Az Ausztrál Mezőgazdasági Bank (Australian RURAL Bank) által készített éves gyapjú piaci áttekintés (2017. július) szerint az ágazat fő jellemzőit a következők szerint lehet összefoglalni:

Csaknem 20 éves visszaesés után a 2015/16-os pénzügyi évben úgy tűnik, hogy az ausztráliai gyapjú-termelés és piac intenzív növekedésbe „kezdett”. A 2016/17-es gyapjútermelés várhatóan eléri a 341 000 tonna zsíros zsírosgyapjú hozamot. A 2017. első negyedében a gyapjú árak soha nem látott szintet értek el (a „keleti piac indikátor 10%-os emelkedést mutatott), és az emelkedő trend még nem érte el a csúcspontját.

A 17 mikronos finomságú gyapjú ármutatója 45%-kal emelkedett az utóbbi 12 hónapban (2016/2017). Ugyan ezen időszak alatt a nemzeti bárány kereskedelmi mutató csak 12%-os emelkedést ért el. A nemzeti bárány kereskedelmi mutató átlagosan 14,5%-kal volt magasabb 2017 első negyedében a

1. táblázat: Az ausztrál juhállomány és gyapjútermelés alakulása az elmúlt évtizedekben

Év	Nyitó állomány (millió egyed)	Nyírt juhok száma (millió egyed)	Átlagos nyírósúly (kg/egyed)	Nyírt zsíros gyapjú mennyiség (millió (kg)
1991–92	163,1	180,9	4,43	801
1992–93	148,1	178,8	4,56	815
1993–94	138	172,8	4,49	775
1994–95	132,5	156,2	4,37	682
1995–96	120,8	145,6	4,50	655
1996–97	121	152	4,35	661
1997–98	120,1	150	4,22	633
1998–99	117,4	153,6	4,33	665
1999–00	115,4	144,2	4,30	619
2000–01	118,5	139,5	4,31	602
2001–02	110,8	118,6	4,68	555
2002–03	106,1	116,6	4,28	499
2003–04	99,2	104,7	4,53	475
2004–05	101,2	106	4,49	475
2005–06	101,1	106,5	4,33	461
2006–07	91	101,4	4,24	430
2007–08	85,7	90,2	4,43	400
2008–09	76,9	79,3	4,52	362
2009–10	72,7	76,2	4,50	343
2010–11	70,8	76,2	4,53	345
2011–12	73,1	76,4	4,48	342
2012–13	74,7	78,8	4,47	352
2013–14	75,5	78	4,37	341
2014–15	72,6	76,9	4,50	346
2015–16	70,9	73,4	4,43	325
2016–17f	70,1	73,7	4,59	339
2017–18f	n/a	73,9	4,60	340

Forrás: AWI és MLA



2016 utolsó negyedévéhez képest, több mint kétszerese az 5 éves átlagos növekedésnek, ami 6,5%. Erős a kereslet és a várhatóan alacsonyabb a kínálat, mint amire a kínai piacnak szüksége volna.

A 20 mikronos gyapjú ár 7 százalékkal emelkedett ebben az időszakban. A 28 mikronos gyapjú ár görbéje továbbra sem mutat nagyobb felfelé és lefelé irányuló mozgásokat és közel áll az 5 éves átlaghoz.

Az export húzó hatása

Az ausztrál gyapjúexport 2017 első negyedévében – a 2016-os év adatahoz képest – 23%-kal emelkedett. Az Ausztráliából 2017 áprilisáig exportált gyapjú mennyisége 8%-kal haladta meg az előző év azonos időszakának adatát. Az exportált gyapjú értéke 23%-kal nőtt 2017 áprilisáig, ami magasabb árak következménye. A megelőző 12 hónapban, 2017 márciusáig finom gyapjú (19 mikron és finomabb) kivitele az összes gyapjú mennyiségének 50%-át tette ki, ami 40%-os növekedést jelent.

Az ausztrál dollár az utóbbi időszakban is 0,75 USA dollár érték körül mozog, ami továbbra is kedvező az exportőrök számára.

Kína veszi fel az ausztrál gyapjú export 75%-át. A finom gyapjú szállítások teszik ki

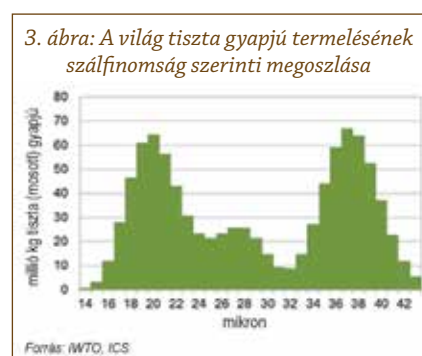
a teljes mennyiség 50%-át. Ausztrália fő piaci célpontjai a következők voltak 2016-ban: Kína 249 300 tonna (75,9%); India 22 700 tonna (6,9%); Csehország 15 100 tonna (4,6%); Olaszország 13 400 tonna (4,1%); Dél Korea 9 200 tonna (2,8%), összes kiszállítás 328 400 tonna volt.

A gyapjúárak

A gyapjúpiaci árakat úgy érdemes vizsgálni, hogy az előző évek trendjeit is szemünk előtt tartjuk. Az ausztrál merinó gyapjú árak jelentős mértékben függnek az átlagos szálfínomságtól, mint ahogy ez a világon máshol is bekövetkező kapcsolat.

Az 1. ábrán látható trendek szerint minden szálfínomsági kategóriában nyomon lehet követni egy folyamatos csökkenést. A tiszta (mosott) gyapjú árak két szélsőértéke (18 és 21 mikron) között akkor is nagyon jelentős a különbség, még ha mindkettő csökkenő tendenciát követ is. A MECARDO nevű cég (amely a juh piaci folyamatokat elemző szervezet Ausztráliában) elemzésében az elmúlt két év és a várható következő félváltozásai követhetőek nyomon.

A piaci történésekre vonatkozó elemzéseik szerint a 19 és 21 mikronos gyapjúra volt a



2. táblázat: Az előre jelezhető prémium összegek és minimális kötési árak

Szállítási dátum	19 mikron		21 mikron	
	Kötési ár (AU\$ cent/kg)	Prémium (AU\$ cent/kg)	Kötési ár (AU\$ cent/kg)	Prémium (AU\$ cent/kg)
18 Január	2020	40	1665	31
18 Február	2005	56	1645	43
18 Március	2000	68	1640	52
18 Április	1975	76	1625	59
18 Május	1950	85	1600	65
18 Június	1935	90	1585	69
18 Július	1920	96	1570	74
18 Augusztus	1910	101	1560	78

Forrás: Mecardo Expert Market Analysis

legnagyobb kereslet az utóbbi (2017. november utolsó és december első) hetekben, de az árak 2018 júliusánál továbbra nem becsülhetők. A 19 mikronos gyapjú esetében 2018 februárjára 2000 cent/kg (AU\$) lehet az elérhető ár, ami 1955 centre csökken márciusra, 1930 centre csúszik vissza áprilisra, és 1930-1960 cent körüli ár várható 2018 májusára.

Ugyan ebben az időszakban számos határidős szerződést kötöttek 21 mikron finomságú gyapjúra. A 2018. áprilisi szállítással

3. táblázat: Az új-zélandi gyapjú árak 2017. december első hetében

Ár	Szálfínomság (mikron)							
	16,6–17,5	18,7–18,8	25	28	28–29	30	34–42	35–39
tiszta gyapjú NZ \$ cent/kg	2481–2646	2217–2263	1120	644–713	539	498	308–351	249–297

Forrás: interest.co.nz

kötött szerződéseken 1570 € és 1590 € közötti árakat határoztak meg. A 2018. májusi kötések már változatosabbak voltak, és az árak kicsivel tágabb határok között mozogtak: 1565–1595 €/kg (AU\$). Érdekes módon a 21 mikron finomságú gyapjúra 2018. júniusi szállítással 1569 €/kg értékben kötöttek szerződést.

A 2017. december első hetében kötött szállítási szerződések szerinti árakat és az azokhoz kapcsolódó prémium szinteket a 2. táblázatban foglaltuk össze.

Amíg az ausztrál finomgyapjú árak a csökkenő trend ellenére szárnyalnak, az új-zélandi juhtartók komoly gyapjú értékesítési gondokkal néznek szembe, mert a nekik is fő piacukat jelentő Kína, egyelőre, kevesebb érdeklődést mutat a durva gyapjú (szőnyeg gyapjú) iránt.

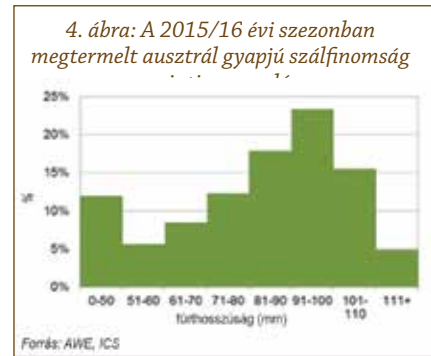
Egy a MECARDO által 2014-ben elvégzett elemzés eredménye tárta fel a különbség mögötti jelenséget. Amíg az ausztrál gyapjú-termelésben 80% a merinó aránya (átlagos finomsága 18–20 mikron), addig ez az új-zélandiban csak kb. 7%-ot tesz ki. (Igaz, annak 17–18 mikron az átlagos finomsága.) Emellett, az előbbi esetben az úgynevezett „crossbred” gyapjú általában 27–28 mikron finomságú, az új-zélandi gyapjú döntő hányada a 38–39 mikronos kategóriába tartozik.

A 2. ábrán bemutatott a 28 és a 36 mikron finomságú gyapjú árának lefutásában jól látható, hogy az előbbi számára növelhető lett a 2011-ben elért árszínvonal, míg az utóbbi a 2011-es ár szint alá zuhant vissza. Gyakorlatilag megállapították, hogy a 30 mikron feletti gyapjú jelenleg alig értékesíthető a világpiacon.

Az új-zélandi gyapjú árak az **interest.co.nz** elemzése alapján a 3. táblázatban összefoglaltak szerint alakulnak 2017. december elején. Amint látható, a finom merinó árak még az ausztrál árakhoz hasonló szintet értek el, de a 25 mikronos gyapjú már csak fele áron adható el, mint a 18 mikron szálfínomságú. Az ennél durvább gyapjú ára pedig az előbbiek töredéke.

A gyapjú árának másik meghatározó jellemzője a szálfínomság. Ebben a tulajdonságban kettős görbe fedezhető fel, ha a világ 2015/2016-os zsirosgyapjú termelését elemezzük (3. ábra).

Érdekes módon, a két csúcson a bal oldali az ausztrál merinó gyapjút mutatja be, míg a jobb oldali csúcson az új-zélandi gyapjút foglalja magába. A kettő közötti kisebb csúcson az ausztrál crossbred gyapjút jelenti. A Nemzetközi Gyapjú és Textil Szövetség (International Wool and Textil Organisation – IWTO) elemzésében e két ország mellett az argentin,



és a dél-afrikai adatok játszottak meghatározó szerepet.

A fürthosszúság a gyapjú ár másik meghatározó tényezője, amit szigorúan figyelembe kell venni a gyapjú textilipari felhasználhatóságának megítélésékor. A 2015/2016-os szezonban nyírt ausztrál gyapjú fürthosszúsága érdekes megoszlást követett. A rövid gyapjú aránya elérte a 12%-ot, mégis, az ausztrál gyapjú fő jellemzője a 90–110 mm-es hosszúság (4. ábra).

A várható yo-yo effektus

Tekintettel arra a tényre, hogy minden felfelé ívelő trend egyszer csökkenőre fordul, számítani lehet arra, hogy a kínai erőteljes igény által keltett intenzív áremelkedés a 2018-tól várható gazdasági lassulás következtében visszaesik. Ennek még konkrét látható jelei nincsenek, mert még nem látható a finom gyapjú iránti csúcson teteje, de ajánlatos készülni az áremelkedés kifulladására.

Többféle változás bekövetkeztét valószínűsítik. Az enyhe esetben csak 10–15%-os lesz a visszaesés, a közepes piacgyengülés 30%-os csökkenést is hozhat, míg durva változás hatására akár 50–55%-os árzuhanás sem zárható ki. Ezt modellezték a MECARDO nevű cég munkatársai amit az 5. ábrán ismertettünk.

KUROVICS SÁNDOR
JÁVOR BENCE



Mi újság a hazai gyapjúpiacon?

A magyar juhágazat elemzésekor általában kevés szó esik a gyapjúról, mint értékesítendő termékről, pedig egyre keresettebb lett a világpiacon. A feldolgozó üzemek számára ez nagyon fontos textilipari alapanyag, elsősorban a merinó típusú juhokról származó a 22–24 mikron közötti kategóriában.

A magyar gyapjú mintegy 70%-ban ezt a típust képviseli, tehát elvileg jól eladható lenne, tekintettel arra, hogy Európában már kevés helyen található a klasszikus merinó juh, zömmel Spanyolországban, Franciaországban és Magyarországon.

A magyar gyapjú útja elsősorban a kínai feldolgozó üzemekbe vezet, többszörös közvetítő kereskedelem beiktatásával, ami rontja a magyar merinó gyapjú értékesítési pozícióját, az eladási árat lefelé mozgatja, ami egyébként is alacsony, viszonyítva az 1980-as évek felvásárlási áraihoz képest. Igaz akkor 70%-os állami támogatást élvezett, mivel alapvető nyersanyaga volt a magyarországi, európai hírű textilüzemeknek.

Miért alacsony az ár a fent említett közvetítő kereskedelmen kívül? A magyar gyapjú hibái és előnyei miatt. Oldjuk fel ezt az ellentmondást. Tehát ami az előnye az a hátránya is.

A hazai gyapjú minőségi hibái

- Szálfínomság 24–25 (27–28) mikron. A hústípusú keresztezések következményeként eldurvult a szálfínomság, az ipar a 22–24 mikronost keresi.
- Színe sárgásfehér az esetek többségében – ami elsősorban tartási (almozási) hibák következménye.
- Növényi szennyezettség magas: A szálas növényi takarmány – az etetőrácsos etetés miatt – az állatok nyakába hullva szennyezi a gyapjút, amelyet gyapjúrészekből a válogatás során nem lehet eltávolítani, így csökkenti annak értékét.
- Alacsony a mosási hozam (1 kg zsíros gyapjúból 0,45–0,50 kg mosott gyapjú várható). A magas zsírtartalom miatt magas a ráakodott szennyeződések aránya, amely a mosás során veszteségeként távozik.

A magyar gyapjú előnyei:

- Szakító szilárdság: Rendkívül jó a minősítése, mert a téli hodályban tartás eredményeként a gyapjúsír megvédi az elemi szálat, az időjárás (eső, erős napfény) roncsoló hatásától.
- Magas gyapjúsír tartalom: A gyapjúsírból készül a lanolin, amely a gyógyászati – és a kozmetikai ipar (babakrémek, luxus női kozmetikumok, stb.) alapvető alapanyaga. 1 kg tiszta lanolin ára ma vetekszik egy kg mosott gyapjú árával.



- Gyapjúsál viszonylagos kiegyenlítettsége: A válogatás során elkülöníthetők a finomabb részek (23–24 mikronos), de a zöme a 24–25 mikronos kategóriába tartozik. A magyar merinó gyapjú nem tartalmaz színes szálakat és kis mértékben szennyezi azt a rettegett kemény bogáncs.
- Jól helyettesíthető a méregdrága ausztrál gyapjával a feldolgozás során, és sokkal olcsóbb. Bizonyos paraméterekben, mint például a szakítószilárdság, felül múlja a jó hazai gyapjú az ausztrál gyapjút.

Összegezve tehát az ipari feldolgozásra megfelelő és keresett a magyar gyapjú, mégis mi a probléma, miért alacsony az ár? A feldolgozóipar térbeli távolsága (Kína, India), a drága fuvarozás és egyéb költségek nagyon jelentős árcsökkentő hatásúak.

Egyébként is enyhén szólva furcsa, hogy a Magyarországon megtermelt gyapjút a világ túlsó felére kell szállítunk feldolgozásra, amelyet a magyar gyapjú nehezen tűr, mert a magas zsír és nedvességtartalom miatt sérülékeny, könnyen besárgul.

Mi a teendő? Egy hazai gyapjú feldolgozó létesítése, legalább egy mosoda szintjén alap-

vető változást jelenthetne az előállított hazai gyapjú értékesíthetőségében. Ez megoldaná a fent említett problémákat, helyre tenné az árakat, ezáltal megbecsülést kapnának azok a juhászok is amelyek nagy áldozatok árán állítják elő a jó minőségű merinó gyapjút.

Már elindultak azok a tárgyalások – szakmai és, pénzügyi befektetőkkel – amelyek egy magyar gyapjú feldolgozó újra létesítését tűzték ki célul.

Ennek egyik sarkalatos pontjaként, a magyar HUNGAROWOOL Kft. megkapta

a jogosultságot, hogy az Ő királyi fensége Charles Walesi herceg által 2011-ben indított és patronált „Gyapjú Kampany”-ban Magyarországot is képviselje, és annak célkitűzéseit megvalósítsa. Ennek fókuszában elsősorban a juhokkal foglalkozó ember a termelő áll, akinek ezáltal kívánjuk a munkája a jövedelmezőségét, megélhetésének biztonságát, az értékesítés kiszámíthatóságát, és mind az ember mind a juh megbecsülését visszaállítani.

A kampány nem csak a gyapjúra terjed ki, hanem a juhágazat egyéb nagyobb árbevételű hozó termékeire is (tej, vágóbáránny), amelyek a stabilitásukat kizárólag csak a magyarországi feldolgozó ipar (vágóhid, húsfeldolgozó és csomagoló üzem, valamint sajtüzemek ipari méreteken) tudja megoldani.

Elindult egy kutató-fejlesztő program a hazai modernebb merinó juhajtó kitenyésztésére, amely jobb húsformákkal bír, és ezzel együtt finomabb (20–23 mikron) gyapjút termel, de erről egy másik tanulmányban olvashatnak a közeljövőben a lap hasábjain.

VASS JÁNOS
HUNGAROWOOL Kft.

A sokoldalúan alkalmazható modern technológia

A juh és kecske szektorban használt épületek döntő hányada előregedett és technológiailag idejét múlt, amelyen az abban tartott állatok és az azokat ellátó emberek érdekében változtatni szükséges. A Vidékfejlesztési Program keretében az állattenyésztési ágazat fejlesztése céljából meghirdetett pályázatok olyan célterületeken is támogatást kínálnak, amelyek keretében az eddig elmaradt fejlesztések részben vagy teljes egészében végrehajthatók. Az állattartó épületek technológiai fejlesztésének, és a takarmányok minősége megőrzésének egyik kiváló lehetősége a mobilan kezelhető és elhelyezhető, mégis rendkívül tartós sátor, amely a gazdálkodásban alkalmazott erő és munkagépek tárolására is kiválóan alkalmas.

A hazai juhtartó épületek kiváltása újak építésével nem kis befektetést igényel. A szilárd falú épület helyett vagy mellett mobilnak minősíthető félkör tetejű sátor minden igényt ki tud elégíteni a juhok és kecskék elhelyezésében.

E kiváló lehetőségről már 2015-ben beszámoltunk a Magyar Juhászat és Kecsketenyésztés és a Kistermelők Lapja hasábjain. Most elérkezett az a helyzet, amikor már jelentős hazai alkalmazásról is beszélhetünk.

A Richel, könnyű-szerkezetes mezőgazdasági és állattartó sátrakat gyártó, patinás francia vállalat újabb magyarországi beruházásokhoz szállított egyedi megoldásokat. A francia gyártók valamit nagyon is eltaláltak



2. kép: Etetőasztal alkalmazása a juhtartó sátorban

e fejlesztéssel. A sátor nemcsak állattartásra, de olcsóbb kivitelében széna- (és szalma) tárolásra is alkalmasak.

A juhtartó épület

A 2017. év elején adtak át használatra egy juhtartásra szánt 30x9,3 méteres építményt Csáki Balázs ordaspusztai telepén (Nógrád megyében, Bercel község körzetében), amelyik az állattartáson túl az időszakos takarmánytárolásra is lehetőséget nyújt (1. kép).

A gazda – mint sok pályatársa – folyamatban lévő pályázatait elbírálására vár és a további beruházások folytatásához, mezőgazdasági gépei védelmében is. Csáki Balázs a következő képpen foglalta össze a beruházás megvalósításának hátterét és céljait: „Régi el-

maradásom volt juhaimmal szemben egy tiszta, világos és kényelmes hodály megépítése és használatba vétele. A helyszíni feltételek adottak voltak, de, aminek szűkében voltunk, mint általában az az idő és finanszírozás. Döntésem meghozatalát követően, néhány hetes szállítással megérkezett a kért méretű sátor, és a Fundarch Kft. által néhány nap alatt elvégzett felállítással igen praktikus megoldásnak bizonyult. A szükséges sátron belüli technológiai szereléseket már tetszés szerint, saját kollégáimmal is elvégezhettem. Alap-számításaim szerint, néhány éven belül, kizárólag takarmánytárolási célokra is megtérül ez a beruházás, ezért ezt a típusú sátrat a közeljövőben megvalósítandó beruházásaimban is alkalmazni szándékozom”.

Bár e megvalósult állattartó sátor még a hagyományos belső technológia alkalmazásával segíti a juhok elhelyezését és kiszolgálását, az állattartó sátor a legmodernebb takarmányozási technológia bevezetését és használatát is lehetővé teszi (2. kép). Ez már a kézi erővel végzett takarmányozás megkönnyítését is lehetővé teszi, és jelentős munkaterő takarékos megoldást is ajánl a gazdának, akár téli időben, de akár éves alkalmazásban is. Várhatóan 2018-ban kerül sor egy ilyen technológiával is rendelkező juhtartó sátor/telep megvalósítására, a VP Állattartó telepek korszerűsítése címmel kiírt és elnyert pályázat keretében.

Amint említettük, a sátor, méretezésétől függően kiválóan alkalmas arra, hogy abban



1. kép: Juhtartó sátor Ordaspusztán



erő és munkagépeket, illetőleg takarmányt tároljanak (3., 4. kép).

Alternatíva a madárinfluenza veszély helyzet „kezelésére”

A madárinfluenza sajnálatos felbukkanása óta fokozottabban került előtérbe a zárt rendszerű vízi szárnyas tenyésztés fontossága és a jószágok minél kevesebb utaztatása az egyes telepek (és a húsfeldolgozó üzem) között. Erre is kiváló lehetőséget ad az állattartó sátor.

Az Integrál-Group Kft. kisbéri, valamint jászszentlászlói telepén, 2017. december végére fejeződik be a vízi szárnyas-nevelésre tervezett 7 sátor építése (5. kép). Ezek az állattartó technológia által megkívánt különböző gépészeti és légtechnikai berendezésekkel készülnek.



3. kép: Az erő- és munkagépek tárolására alkalmas sátor



4. kép: Széna- és szalmabála tártolás sátorban

Kiss Csaba, telepvezető megfogalmazása szerint, a korszerű állattartás ma már megkerülhetetlen eleme a zárható és gépesíthető csarnok. Ezért a cégcsoport 2018-ban további, hasonló sátrak felállítását tervezi megrendelni a Fundarch Kft.-től (www.fundarch.hu) a fenntartó növekedés megvalósítása céljából.

A jövő előrejelzése

A Richel csoport fiatal, dinamikus magyarországi területi vezetője, Tóth Marcell a francia technológia további térnyerésével számol 2018-ra. A sátor technológia alkalmazásával kapcsolatos kérdéseinkre az alábbi válaszokat kaptuk.

◆ *Milyen méretben, illetőleg külső-belső technológiával lehet ilyen állattartó sátorhoz hozzájutni?*

– Számos méretben, vagy inkább szélességben (8-, 9,30-; 10- és 12 méter) és konfigurációban léteznek ezek a sátrak. Egy adott szélességhez társul egy adott magasság, de ez emelhető, ha a sátrat egy falazatra helyezik el. A sátor hosszúsága viszont tetszőlegesen variálható. Állattartás esetén szigetelhetőek a sátrak és más, nemzetközi technológia-gyártó cégek által előállított berendezések tökéletesen adaptálhatóak a sátorhoz. Gondolok itt a kerítésrendszerre, etetőkre, boxokra, matracokra vagy akár fejőgépekre. Az állattartó sátraknál nagyobb belmagasságúak a takarmány (széna, szalma, szemes gabona) tarolására alkalmas sátrak.

◆ *Mekkora lehet ezek mérete és tárolási kapacitása?*

– A sátrak falazatra is felhelyezhetők, akár meglévő silótárolókra, ezzel komoly belmagasságokat lehet elérni, ahol már az lehet inkább a kérdés, hogy az erőgépek vagy rakodók milyen magasra tudnak emelni, hogy jól kihasználható legyen a sátor. A falazatra helyezés mellett, meg helyszükében, akár közvetlen egymás mellé is helyezhetők a sátrak, azaz ikresíthetők.

◆ *Igényelnék-e ezen sátrak a felépítésükhöz a beton alap mellett egyéb szilárd alapot?*

– A sátrak minimális igénye egy helyesen előkészített sík föld felület. Sem betont, sem más komolyabb beavatkozást nem kíván egy ilyen sátor felállítása. Természetesen többféle megoldás létezik, ami lehetővé teszi a kemény vagy laza földre, illetőleg betonra-, aszfaltra vagy falra való rögzítést.

◆ *Milyen belső biztonsággal tarthatók ezekben az állatok? Számos állat rossz szokással bírva ki is rághatja a sátorfalat. Hogyan lehet ezt elkerülni?*

– A ponyvát vagy szigetelt sátrak esetében a belső falat horgonyzott hullámlemezzel védjük, hogy az állatok ne férhessenek hozzá.

◆ *Lehet-e a sátrakra a két végén levő kapuk/ajtók mellett az oldalak valamelyikére is ajtókat (ajtókat) tenni?*

– A sátor könnyített ívelt szerkezete és ponyvás fedése nem ad lehetőséget, hogy a hosszanti oldalakon megnyissák. Viszont többféle-, az igényeknek megfelelő praktikus megoldás létezik a végek/ormok fedésére, ami lehet ponyvás-, vagy kemény (PVC vagy polikarbonát) és tartalmazhat kis és nagy ajtókat, esetleg tolóajtót.



5. kép: A jászszentlászlói víziszárnyas telep

◆ *Milyen belső technológia (etetők, futószalagszerű etetőasztalok, itatók, világítás, stb.) építhető bele ezekbe a sátrakba?*

– A technológia gyártók palettája igen széles. A vevőnek több márkából is lehetősége nyílik választani az igényeinek és pénztárcájának megfelelően. Ezen technológiák többsége adaptálható a sátorhoz. Felmerülő igény esetén tudunk képeket, ötleteket és referenciákat mutatni más, már kivitelezett állattartó sátrakról.

◆ *Milyen nagyságrendű beruházással kell számolnia annak, aki szilárd épület helyett ilyen sátor állattartó épület beszerzését és alkalmazását határozza el? Összehasonlítva a szilárd épületféleségekkel (amelyek akár 10–15 millió forintot meghaladó forrást igényelnek), mennyiből hozható ki a beruházás, pl. 300 juh elhelyezése esetében?*

– Korlátozott tapasztalatom van a szilárd épületek költségeit illetően, de nagyon sok folyamat, ami a szerkezethez, alapozáshoz, betonozáshoz vagy statikához köthető leegyszerűsödik, hála az ívelt acélszerkezetnek. Ez funkcionalitásában nem jelent hátrányt, viszont jóval csökkenti a kiadásokat. Ellenében egy szilárd épülettel a sátraknál annyi lehetőség és opció is létezik (szelesség, hosszúság, rögzítés, szigetelés, végek/ormok, belső védelem, stb.), hogy minden egyes sátor a vevő felhasználási igénye szerint alakítható ki, ezért nem szeretnék látatlanban árakat mondani. Ezzel együtt, egy ilyen technológiával ellátott sátor mintegy harmadannyi költséggel felépíthető, mint a hasonló adottságokkal bíró szilárd épület.

◆ *Igény esetén milyen szállítási idővel tudják a vevőket kiszolgálni?*

– Franciaországi gyárunk 4–6 hetes szállítással vállalja a megrendeléseket, mivel minden egyes megrendelés/projekt az adott helyre és személynek készül. Ez biztosítja a sátrak kiváló minőségét, kihasználhatóságát és a vevő elégedettségét.

KUKOVICS SÁNDOR